

İÇİNHA

Senelik abone(hariç)D. 4
» » (dahil)500
6 Aylık » (dahil)260

HAFTALIK FİKİR VE SAN'AT
MECMUASI

Tarihi tesis: 1904
24üncü sene. No. 277-1
11 Temmuz 1929

Müşahabe:

SAN'ATKÂRA YOL GÖSTERENLER

Son zamanlarda sık sık şahit oluyoruz: eline kalem alarak bir iki yazı çırpıştır-maya muvaffak olan her heveskâr içtimâî ve edebî en muğlak bahisler üzerinde fikir yürütmek için kendisinde vâsi bir salâhiyet buluyor. Hatta, bunların arasında, bütün bir san'atkâr zümresine hedef tayin etmek ve yol göstermek cür'etini bile kendilerine çok görmiyenler var.

İşte size bir nümune daha:

Gazete sahifelerini karıştırıyorsunuz. Bir başlık nazarı dikkatinizi celbediyor: «Görüşlerim». Ve öyle zannediyorsunuz ki bu iddiakâr başlığın altında matbuat sahasında saçı sakalı ağarmış bir muharririn ağır başlı yazısını bulacaksınız. Netekim altındaki serlâvhayı okuyunca zannınız kuvvetleniyor: (Hasta şiir «mani»si). Ancak tanınmış bir münekkidin, üzerinde kalem yürütmeyi salâhiyeti dairesinde bulacağı bir mevzu. Fakat imzayı aramaya kalkmayınız; çünkü ilk defa gördüğünüz bir isimle karşılaşacaksınız.

Yazıyı okuyunca da, bunun bir iki senedir muhtelif fasıllarla işiderek usandığınız bir teraneyi sanki yeni bir matağmış gibi önünüze sürdüğünü görüyorsunuz. Öyleya yazılacak mevzu mu kalmadı? Ortada zavallı ve bîkes şiir bahsî ne güne duruyor. Böyle müdafî ve hatta alâkadarı bulunmayan bir sahada öteden beriden işittiklerinizi tekrarlamaktan kolay ne var?

Bilmiyorlar ki müdafaa etmeye yelten-dikleri bu tez, taraftarlarını — hatta büyük birer muharrir de olsalar — gülünç etmekten başka bir şeye yaramıyacak kadar manasız ve mantıksızdır.

Ne söylediğini kendisinin bile anlamadığı birinin eline düşünce de ne hale

geleceğini tahmin edebilirsiniz.

Bu zat neş'eli eserler beklediğini, iniltili, tazallümlü yazılardan bıktığını ileri sürerken biraz aşağıda «memleketin feryatlarını aksettirecek şiirler» istediğini söyliyerek birinci tenakuza düşüyor. Yazmadan evvel mevzuunu ya hiç düşünmemiş veya anlamaya muvaffak olamamıştır. Aksi taktirde bu neş'eli, mücadeleci şiirlere örnek olmak üzere «Le Lac» şairini göstermezdi. Kendisine sorsak: acaba «Le Lac» isimli şiiri okumuş mudur? Okumuş olsaydı bu kadar büyük bir tenakuza düşmekten sakınması lâzımdı. Çünkü hicranı ve geçmiş zamana hasreti terennüm eden bu şiiri gibi büyük şairin bir çok eserleri de melânkolinin, dinî tasavvufun ve hüznün en parlak birer maksidir. Halbuki bugünün şiiri tamamen o yapmacık marazilikten kurtulmuştur veya hiç olmazsa aynı ızdırabı daha az mistik bir tarzda terennüm ediyor.

Fransız edebiyatındaki vukufu Roman-tizm devrini biraz geçebiliyorsa kendisine Baudelaire'i hatırlatırım. O Baudelaire'ki şiirin en büyük peygamberlerinden biridir, ve o Baudelaire ki muazzam şöretini ızdırabı, beşerî zaafı, betbinliğin en marazî şekillerini içinde bir komprime gibi teksif eden şiirleriyle temin etmiştir. Dünyanın en büyük şaheserleri arasında ismi geçen Goethe'nin Werther'i yüzlerce genci intihara sürüklemiş, en koyu betbinliği terennüm eden bir eserdir. Bununla beraber bu eseri için Goethe'ye hücum edenlerin sesi alkışlar arasında boğulmuştur.

Türk edebiyatının Fuzulîden Hâmîde kadar yüzlerce büyük şairi arasında neş'eyi terennüm eden bir tek şair yetişmiştir. Fakat Nedim, etrafında bir sürü cariye ile,

içinde Binbir gece masallarını gölgede bırakacak şehrayinler yapılan Sâdabad bahçelerinde yaşadı ve orada ızdırabı tanımadan yazdı.

Varlığını inkâra cesaret edemediği Faruk Nafiz se san'atının en olgun şekillerini ızdırabı haykıran şiirlerinde çizdi.

Vücudunun her zerresi ızdırapla yüğülen, ruhunun aşılamaz kalelerini felâketlerin tuncundan inşa eden genç şairin alnında gönlünü eğlendirmek isteyenlere neş'e sunacak bir damla ter bulunamaz. Onlar neş'eli yazılar ararken mizah gazeteleri yerine edebî mecmuaları karıştırıyorlarsa kabahat şairde olmasa gerektir.

Sakarya ve Dumlupınarı şiirlerinde yaşatacak şairi beklediklerini söyleyenler şüphesiz ki daha çok bekliyeceklerdir. Dastanî şiir tarzı çoktan tarihe gömülmüştür. Artık ne bir Firdevsî yetişir ve ne de bir şehname yazılabilir. Bütün edebî malûmatları bir iki klasik muharrire inhisar edenler yeni san'at telâkkilerinden bihaber olmakta mazurdurlar. Epik şiiri tarihe gömen yeni san'at telâkkisi nazımla nesrin vazifelerini ayırmıştır. Yeni şiir ancak nesren söylenemiyecek veya kâfi derecede kuvvetle ifade edilmeyecek mevzuları terennüm ediyor. Onun içindir ki nesir mevzularını nazmen yazan şairler bugün kıymetten düşmüştürler.

Hem İnkilâbı, Millî Mücadeleyi canlandırmak vazifesi romancılara, içtimaiyatçılara, tarihçilere düşer. İnsaf ediniz: İnkilâbın tarihini de şairler yazacak değiller ya! Her yokluktan şairi mes'ul tutmak temayülü bu kuvvetle devam ederse yarın hayat pahalılığına veya İngiliz lirasının yükselmesine şairlerin sebep olduğunu iddia edenler bulunmıyacağını kim temin edebilir.

San'atkârın, önüne set çekilmesi imkânsız, bir sel olduğunu bilmeyenler, anlamak istemiyenler ona yol göstermek, istikamet tayin etmek için beylüde uğraşıyor-

SIKINTI

Kopuk taneleridir bir tespihin akşamlar,
Her günü aynı yerde seyrederek aynı camlar;
Günler, camlardan sızan yağmurd amlalarıdır.

Delik bir tenekeye akan su gibi günler
Bırakın dökülsünler, bırakın dökülsünler;
Bakmayın boş teneke dolmadıysa yaradır.



Ve güneş dolaşınca karşı ufku dağını,
Takvim bir çiçek gibi dökülecek yaprağını:
Bir beyaz tüy düşecek önünüze tıp diye.

Nasıl silkiyorsanız bir cigara külünü,
Öyle atacaksınız bir tarafa bu günü
Odanızda yalnız ve esneye esneye!..

Dijon:

SABRİ ESAT

lar. San'atkâr, ipleri çekilince oynayan mukavva bir kukla değildir ki istedikleri gibi oynatabilsinler. O yalnız güzele tapar ve ondan başka hiç bir kıymet tanımaz. Şaire rehberlik etmek isteyenler ise onun eserlerinde bir çok vasıflar arıyorlar, yalnız güzellik müstesna.

Hem size ne oluyor, efendiler. Beğenmezseniz okumayınız. Münekkitseniz iddialarınızı müspet misaller üzerinde yürütünüz, değilseniz susunuz.

San'atın ve san'atkârın füzulî mürşitlere ihtiyacı yoktur.

Yaşar Nabi

HAMİŞ:

Bu makaleyi bitirdikten sonra öğrendim ki bahsettiğim yazıyı yazanın asıl ismi, müstear bir imza olan Refik Galip değil, Hüseyin Hoyi imiş.

Biri diğerinden daha tanınmış olmamakla beraber, perde arkasından hücum edenlerin yüzündeki maskeyi indirmek bir vazife olduğu için bunu izah ediyorum.

Y. N.